

Sóc la CERDANYA, CAMPS i MUNTANYA

ALFRED PÉREZ-BASTARDAS (*)

Ja tenim aquí la fi de l'hivern. Ha costat una mica d'arribar, d'instal·lar-se i de creure que ara li tocava a ell de donar-nos aquell canvi que poc a poc acostuma a prodigar. Jo, com recordareu, em deia *Cerdanya Prats i Llibres*, quan érem a l'estiu, i ara m'he canviat a *Camps i Muntanya*, doncs m'he transformat per l'estació. I quina calor que fa encara de dia, i com és de fresca les nits cerdanes. Com de gust dóna banyar-se a les rieres i als llacs d'alta muntanya a l'estiu, fruit d'aquell blau intens del cel i de la fredor de l'aigua dels cimals, després d'un hivern on la qualitat de la neu i la intensitat dels gruixos ha estat extraordinari.

Nevades intenses corresponen aigua abundant, potser massa torrencial. L'abundància de neu, ens recorda la dita: "*any de neu, any de Déu*". És clar, que el desgel és sempre ben vist. Però l'arribada de l'estiu també ens sorprèn per massa d'hora o potser massa tard. Aquest any no es compleixen els esquemes que tenim gravats en la nostra diagnosi meteorològica.

Corregim, doncs, perquè el canvi del clima, és sempre imprevisible i no es fa mai sobtadament, sinó a poc a poc amb alts i baixos; aquesta Cerdanya ho té apamat des de fa mil·lennis, de quan les glaceres llauraven les valls i els rius deixaven un solc on hi han nascut els boscos de ribera. I d'un desglaç que propiciava en l'època del miocè, un gran llac que enfonsant-se fa milions d'anys, ens ha deixat aquesta cubeta plana on el groc dels blats i del froment, matisen amb els seus colors, si els sabem llegir, els mesos de l'estiada, contrastant sempre amb el viu vermell de les roselles.

Vet aquí doncs, com arriba plenament el temps del canvi en una Cerdanya que es preocupa per saber com poden afectar els problemes institucionals dins les relacions entre Catalunya i Espanya; aquest pot ser també un temps per pensar, per explicar com es veu la Cerdanya, en quina mesura l'Enclavament de Llivia, terra cerdana rodejada de terra cerdana, hi és present i amb quina intensitat. Tots fa pensar que cal repensar la Cerdanya, i això és d'interès general, no solament dels estudiosos, sinó també dels escriptors, dels polítics, dels pagesos i ramaders, dels que la visiten i dels que de fet no se'n preocupen, però que de cop la

descobreixen com un País del Pirineu, a tocar d'Andorra, també País dels Pirineus, i a prop del País de Foix, a l'altra banda del Pimorent, i de tots els països pirinencs que tenim a prop, com les comarques del Capcir i el Conflent, i el Vallespir i el Rosselló, units tots ells pel Canigó.

Ens preocupa però, el vessant turístic, ja que li ve donat pel paisatge i el patrimoni, pel clima i l'indret, i per tota la gastronomia que es pot degustar, però amb la recomanació que compreu també els productes cerdanes, els formatges fets artesanalment i els llibres que parlen de la Cerdanya, No es poden menjar però es poden paladejar sempre i duren tota la vostra estada cerdana.

Tot plegat fruit d'iniciatives d'aquest país cerdà que té dues fronteres, o potser tres, i un munt de muntanyes que el rodegen, mentre que el riu Segre ha conformat la plana. Un cas en tots sentits molt poc comú en els Pirineus.

Però si ens mirem amb ull atent aquest paisatge cultural cerdà hi descobrirem un munt de possibilitats que li donen identitat pròpia, que el poden estimular i enriquir, a mesura que es pugui conscienciar que és un territori ple d'atractius. Ho havien assenyalat fa molts anys, Pau Vila, Josep Mª Guilera, Emmanuel Brousse, i tants d'altres, quan el Tren Groc de l'altra banda ja feia quinze anys que funcionava; vet aquí un exemple que la Baixa Cerdanya no va saber aprofitar, perquè ara tindriem un via que enllaçaria tota la Cerdanya i faria del ferrocarril un turisme modern, no pas per la velocitat, sinó per la bellesa i tranquil·litat del trajecte, ensenyant aquest petit país com el que és, un tros del Pirineu Català, amb fronteres inclosa.

I quan diem Camps, el meu primer cognom, no us penseu pas que és un genèric qualsevol, Camps és un gran cognom que té moltes variants a través de la Cerdanya; n'hi ha de cereals, de blat de moro, d'herba de diverses variants, de simple farratge o de prat de dall, de cultiu de vinya (molt poc encara), de variants d'hortalisses, de sègol, etc. I també volem dir els prats que a la plana és a on cultivats donen el farratge per al bestiar, i els pagesos han deixat aquests camps dins

d'una retícula rodejada de verns i pollancre, amb petits canals d'aigua que fan créixer l'herba i permet que fer-hi dues dallades l'any. Aquesta retícula forma part de la cultura ancestral cerdana i cal que es mantingui malgrat els nous assentament en forma de pleta i urbanització moderna, que desfà l'entramat antic dels camps que la pagesia cultivava. El resultat final és molt desigual i no deixa marge per a millores.

I de les muntanyes, que tenim i no veiem, que hi pugem i no contemplem, queden allà a on són... fins que algú ens diu, heu fet el cim del Moixeró?, no, només n'hem passat pel túnel, el del Cadí, i anem corrent tot deixant-nos el més important. La Muntanya del meu nom és ancestral, i va lligat als boscs, a la foresta

antiga i la que ens queda; ens cal passejar-nos-hi amb tranquil·litat, gaudint-ne del silenci del vent entre els avets i de la salut que es fa dins del bosc, com una sauna, o un recés espiritual. Per això, jo sóc tan sana i vull traspasar aquestes experiències als humans. A veure si ens entenem i podem viure amb pau i tranquil·litat, o el que és el mateix, compartir aquest espai de camps i muntanya amb respecte i sostenibilitat. La salut ens ho demana, la vista ens ho agraeix, l'oïda ens ho recomana, i la serenor i la tranquil·litat ens ho aconsella. Provem-ho?

**Alfred Pérez-Bastardas, ha publicat La Cerdanya, Quadern de notes, Cerdanya, cap a on vas? i Frontals d'altar romànics de la Cerdanya.*